

Høringsinnspill Utenriks- og forsvarskomiteen fra ForUM 2019

Forum for utvikling og miljø (ForUM), et nettverk av 50 norske organisasjoner, takker for muligheten til å gi innspill til statsbudsjettet for 2019. ForUM er glad for at Norge ønsker å ta en ledersrolle i det internasjonale arbeidet med FNs bærekraftsmål. Denne rollen bør gjenspeiles i en helhetlig, samstemt og planmessig innsats for å nå målene.

En samstemt politikk for bærekraftig utvikling

I kapittel 10 i utenriksdepartementets proposisjon svarer regjeringen på Stortingets anmodningsvedtak 577 (2016-2017) der Stortinget ber regjeringen legge frem et opplegg for samstemthetsreform. ForUM mener kapittel 10 ikke svarer tilfredsstillende på dette.

Vi ønsker samstemthetsforumet velkommen, men mener at dette alene ikke møter behovet for en reform. En reell samstemthetsreform må føre til endringer i hvordan politikk utvikles, og hvordan politikken på tvers av departementer koordineres. Videre må en reform sørge for at regjeringen og Stortinget har en åpen debatt om utfordringene og dilemmaene mellom norske interesser og utviklingspolitiske mål.

Sjekklisten for aktsomhetsvurderinger i politikikutvikling må være obligatorisk for alle departement, ikke frivillig. Samstemtheten i norsk politikk bør rapporteres på utenfor statsbudsjettet, gjerne i form av en egen stortingsmelding. Arbeidet med samstemthet er avhengig av en trinnvis og målrettet handlingsplan og god koordinering på tvers av departementene.

Forum for utvikling og miljø foreslår derfor følgende forslag til merknader fra komiteen:

“Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med et helhetlig opplegg for en samstemthetsreform innen utgangen av stortingsssesjonen 2018-2019. En årlig stortingsmelding om regjeringens satsning på samstemt politikk for utvikling bør være del av en slik reform.”

Forum for utvikling og miljø anmoder derfor komiteen om å:

- Be regjeringen gjøre Samstemthetsforumet til et rådgivende organ for hele regjeringen.
- Be regjeringen gjøre sjekklisten obligatorisk for alle departementers politikikutvikling.
- Be regjeringen utarbeide en handlingsplan for hvordan bærekraftsmålene skal nås.
- Be regjeringen rapportere om samstemtheten i norsk politikk utenfor statsbudsjettet, gjerne i form av en egen stortingsmelding.

Klimafinansiering må økes betraktelig og tilpasning prioriteres

Klima er utpekt i en Norad-evaluering som en av de største utfordringene for samstemthet i norsk utviklingspolitikk. Statsbudsjettet er milevis unna å begrense global oppvarming til 1,5 °C slik FNs klimapanel denne uka dokumenterer at vi må for å styre unna klimakatastrofe. En ny rapport fra Stockholm Environment Institute, skrevet på oppdrag av ForUM og medlemmer, viser at Norge må kutte 53% nasjonalt i klimagassutslipp innen 2030, og *betraktelig øke* klimafinansieringen om vi skal bidra rettferdig til at 1,5-gradersmålet nås. Dagens norske klimamål sikter på opptil tre grader, mens dagens klimapolitikk og har en praksis som styrer oss mot opptil fire, ifølge forskningsinstitusjonen Climate

Action Tracker. Med dagens økning i klimabistand ser det ut til at bistanden ikke når opp til nivået før regjeringens store kutt i 2014.

Parisavtalen forplikter til en klimafinansiering som er balansert mellom å støtte utslippskutt og tilpasning. Likevel er tilpasning særlig underfinansiert. Vår rapport «Counting what Counts» fra november 2017 viser at kun 9% av norsk klimafinansiering gikk til tilpasningstiltak mellom 2010-2016. I lys av dette er økningen på 60 millioner som Utviklingsministeren har annonsert altfor lite. Vi vil derfor anbefale at Norge prioriterer finansieringen av tilpasningstiltak, og særlig til Tilpasningsfondet som nå ikke har en plass i budsjettet i videre økning. Rapporter viser at Tilpasningsfondet når fattige mennesker og virker godt, og i de internasjonale klimaforhandlingene har det en viktig plass for utviklingsland, likevel er det kraftig underfinansiert.

Forum for utvikling og miljø anmoder derfor komiteen om å:

- Be regjeringen om å øke klimafinansieringen betraktelig til både utslippskutt og klimatilpasning, med friske midler i tillegg til 1 % bistand. I denne økningen må tilpasningstiltak prioriteres, og særlig Tilpasningsfondet.

Sivilsamfunn under press

Støtten til sivilsamfunn i utviklingsland går ned, samtidig som bistandsbudsjettet øker. Bærekraftsmålene kan ikke nås uten aktive sivilsamfunn som pådrivere og vaktbikkjer. Samtidig vet vi at sivilsamfunn som jobber for menneskerettigheter og miljø er under press i mange deler av verden. Som pådriver for demokrati bør Norge gå foran også når det gjelder å sikre stabile rammevilkår for organisasjoner under press. Norsk sivilsamfunn spiller en sentral rolle som pådriver og vaktbikkje for en samstemt norsk innsats for å nå bærekraftsmålene. Informasjonsstøttens mål er å «bidra til kunnskap, engasjement og debatt i Norge om globale miljø- og utviklingsspørsmål».

Forum for utvikling og miljø anmoder derfor komiteen om å:

- Øke andelen som går til sivilt samfunn til 6,5% av bistanden. Gitt en bistandsramme på 1% av BNI, medfører det en økning til sivilt samfunn på 393,37 millioner kroner fra regjeringens budsjettforslag (kap. 170, post 70).
- Øke og øremerke midler til informasjonsstøtten til norske sivilsamfunnsorganisasjoner

Menneskerettigheter og næringsliv

For å finansiere bærekraftsmålene trengs bistand, tiltak mot skatt- og kapitalflukt og et aktsomt og ansvarlig næringsliv. I statsbudsjettet for 2019 satser regjeringen tungt på næringsutvikling og jobbskaping over bistandsbudsjettet. En slik satsning må følges opp av ressurser til arbeidet med å sikre etterlevelse av menneskerettighetene i møte med næringslivet. Derfor er det påfallende når den omfattende satsningen fra regjeringen på menneskerettigheter og likestilling ikke nevner arbeid opp mot næringsliv i det hele tatt. Et aktsomt og ansvarlig næringsliv trengs. I en nylig Norad-evaluering får regjeringen beskjed om at de må styrke systemer og sikre mer kompetanse og ressurser for å gjøre næringslivet i stand til å ivareta menneskerettighetene.

Forum for utvikling og miljø anmoder derfor komiteen om å:

- Be regjeringen å sikre samstemthet mellom satsningen på næringsfremme og menneskerettigheter gjennom å prioritere arbeid med menneskerettigheter i næringslivssatsningen i bistandsbudsjettet

Vi takker for oppmerksomheten og ønsker komiteen lykke til med behandlingen.